

ПСИХОЛОШКЕ НОВИНЕ

ДПС ОСНОВАН 1953.

ЛИСТ ДРУШТВА ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

Број 498 * година L * СЕПТЕМБАР 2026. * Београд

Издајемо из овог броја

► Ексклузивни интервју: професор др Данијел Синани, декан Филозофског факултета у Београду

► Припреме за Европски конгрес психологије

► Извештаји ОО и ПО 74. Конгреса психолога Србије

► У сећању: Јелена Морача

ПРИПРЕМЕ ЗА 20. ЕВРОПСКИ КОНГРЕС ПСИХОЛОГИЈЕ У ПУНОМ ЈЕКУ

Јубиларни 20. Европски конгрес психологије биће одржан у Београду под слоганом „Одговори психологије на изазове технологије и хуманости (хуманог друштва)“ тачно за годину дана – од 7. до 10. септембра 2027. године. Домаћин овог скупа који се реализује по стандардима и протоколима Европске федерације психолошких асоцијација (ЕФПА) јесте Друштво психолога Србије, а ова научно-стручна манифестација, која окупља више од хиљаду психолога из Европе, биће одржана на Филозофском и Филолошком факултету, као и у околним универзитетским здањима. Снежана Милутиновић, председница Центра за примењену психологију и председница Организационог одбора 20. Европског конгреса психологије у разговору за „Психолошке новине“ са поносом истиче да је припрема конгреса у пуном јeku, од овог месеца почињу ране пријаве радова, већ од октобра почињу и пријаве регистрације за све учеснике из земље и иностранства, а све информације око конгреса и пријава детаљно се налазе на сајту www.ecp2027.eu.

Она наглашава да ће овај конгрес бити прилика да се српска психологија представи Европи и свету, не само кроз индивидуалне радове и постигнућа психолога, већ и као наша целокупна професионална заједница. Други циљ конгреса јесте да се колегама из Европе покаже да психологија у југоисточној Европи има значајне домете у развоју и функционисању, а трећи је повезивање са колегама из света око идеје важности менталног здравља – како у односу на друштвену заједницу, тако и у односу на државно уређење.

У септембарском броју „Психолошких новина“ доносимо и ексклузивни разговор са професором др Данијелом Синанијем, деканом Филозофског факултета у Београду и редовним професором на Одељењу за етнологију и антропологију, који је један од најзаслужнијих што ће 20. Европски конгрес психологије бити одржан баш на Филозофском факултету у Београду. Он објашњава разлоге због којих

је студијски програм психологије на овом факултету већ деценијама најпопуларнији у целој земљи, истиче да Београдском универзитету предвиђа светлу будућност, иако ова високошколска установа сада пролази кроз један од најтежих периода у свом дугом постојању и говори колико је изазовно бити на месту декана Филозофског факултета у последњих шест година, које су биле обележене пандемијом короне, првим масовним школским убиством, падом настрешнице, штрајком факултета и универзитета у целој земљи, бројним грађанским и студентским протестима, али и трагедијом која се десила на факултету и била злоупотребљена на најгори могући начин.

Преносимо и извештаје програмског и организационог одбора 74. Конгреса психолога Србије, који је био одржан под слоганом „У потрази за новим обрацима: између друштвених и дигиталних (ре)волуција“ у хотелу „Црни врх“ на Дивчибарама од 28. до 31. маја. Читаоци „Психолошких новина“ могу прочитати и текст Тамаре Брадић, психолога и психотерапеута, који је инспирисан најављеним изменама Породичног закона и све интензивнијем инсистирању на концепту „нулте толеранције на насиље“, због чега се у стручном и јавном простору отварају важна питања о границама између заштите деце, права на самоодбрану и очувања родитељског ауторитета. Током јула напустила нас је Јелена Морача, чија је богата каријера великим делом била везана за Лабораторију за експерименталну психологију Филозофског факултета у Београду и од које се дирљивим речима опростио њен колега и пријатељ Дејан Лаловић.

Поводом све учесталије понуде комерцијалних АИ платформи које се рекламирају као облик психотерапијске или психолошке подршке, путем интернета и друштвених мрежа, Друштво психолога Србије истиче да сматра својом професионалном обавезом да укаже на ризике које овакве праксе могу представљати за грађане, посебно за особе које се нала-

зе у стању психичке рањивости. Како се истиче у саопштењу за јавност ДПС-а, психотерапијска и психолошка подршка представљају стручну делатност која подразумева примену научно засноване методологије, стручно образованог носиоца делатности, као и непрекидну професионалну одговорност за поступање према странци, укључујући и способност препознавања и адекватног усмеравања особе у кризи. Поузданост и безбедност такве подршке не зависе искључиво од привидне сличности разговора са терапијским процесом, већ пре свега од стручне компетентности, надзора у реалном времену и поштовања етичких стандарда струке.

Друштво психолога Србије са забрињутости прати појаву комерцијалних платформи и апликација заснованих на вештачкој интелигенцији које нуде разговоре означене терминима попут „сеанса“ или „терапеутска подршка“, без довољно јасних информација о стварном обиму стручног учешћа у њиховом развоју, ограничењима примене и начину поступања у ситуацијама повишеног ризика. Оно упозорава да овакве праксе могу довести до погрешног разумевања природе и поузданости услуге коју корисник добија, као и до одлагања потраге за одговарајућом стручном помоћи у тренуцима када је она најпотребнија.

ДПС посебно скреће пажњу на праксу означавања оваквих производа терминима и ауторитетом клиничке психологије, укључујући позивање на искуство или методу стручњака, док стварни увид тог стручњака у појединачни разговор изостаје. Када психолог својим угледом позајмљује веродостојност аутоматизованом систему над којим нема стручни надзор у реалном времену, то доводи у питање начело пуне, тј. недељиве надлежности психолога из Кодекса етике психолога Србије, према којем психолог у пуном обиму примењује своја стручна знања и искуство за добробит странке.

Катарина Ђорђевић

20th
European Congress
of Psychology

www.ecp2027.eu

ВЕСТИ ИЗ ДРУШТВА

ДПС ИЗРАЖАВА ПУНУ КОЛЕГИЈАЛНУ И
СТРУКОВНУ ПОДРШКУ ПРОФЕСОРУ ДР
ВЛАДИМИРУ МИХИЋУ

Поводом одлуке Проширеног Сената Универзитета у Новом Саду којом је потврђен престанак радног односа ванредног професора психологије др Владимира Михића, Друштво психолога Србије изражава пуну колегијалну и струковну подршку професору Михићу. Како се наводи у саопштењу за јавност ДПС-а, изузетно је забрињавајућа чињеница да је одлука донета упркос позитивним рефератима надлежних стручних тела, која су високо оценила научни, стручни и педагошки рад колеге Михића током 24 године рада на Филозофском факултету у Новом Саду.

Друштво психолога Србије упутиће званичан допис Ректорском колегијуму и Сенату Универзитета у Новом Саду у коме се изражава осуда поступака којима се не поштују стручни и етички критеријуми, као и начела академске аутономије. ДПС истиче да је његова струковна и етичка дужност да реагује и осуди овакву одлуку Сената која има институционалне последице по кредибилитет академске заједнице, као и професионалне и egzистенцијалне последице по колегу Владимира Михића.

ЧАСОПИС „ПСИХОЛОГИЈА“
ОСТВАРИО НАЈБОЉИ
РЕЗУЛТАТ У СВОЈОЈ ИСТОРИЈИ

Према најновијим подацима из Journal Citation Reports (Clarivate), часопис „Психологија“ остварио је значајан успех у 2025. години. Двогодишњи импакт фактор (IF2) износи 1,6 што представља највишу вредност од оснивања часописа. Истовремено „Психологија“ је остварила и најбољи пласман у оквиру категорије Psychology, напредујући са 148. на 117. место међу часописима који се индексирају у оквиру Journal Citation Reports. Овај резултат представља потврду континуираног унапређења квалитета часописа и заједничког дугогодишњег рада претходних и тренутног уредништва, рецензената, аутора и издавача.

ОБУКА: РАД СА ДЕЦОМ И ПОРОДИЦАМА У КОЈИМА ЈЕ
ОТКРИВЕНО СЕКСУАЛНО ЗЛОСТАВЉАЊЕ ДЕЦЕ
(ОСНОВНИ И НАПРЕДНИ НИВО)

*Аутор и извођач обуке: професор
др Јелисавета Сања Роловић, почасна
чланица ДПС-а*

Због великог интересовања за ову обуку и чињенице да многи заинтересовани полазници услед ограниченог броја места, раније нису били у могућности да се пријаве, Друштво психолога Србије је у сарадњи са проф. др Јелисаветом Сањом Роловић, одлучило да ове јесени поново у Београду организује обуку „Рад са децом и породицама у којима је откривено сексуално злостављање деце“.

Значајна тема и потреба да што већем броју професионалаца омогућимо приступ квалитетној и стручној едукацији условили су овог лета и наставак акредитације код Коморе социјалне заштите - како би колеге запослене у систему социјалне заштите могле да остваре и бодове за лиценцу.

Ова специјализована обука одржава се највише једном годишње, ове године резервисани су термини 20. и 26. септембар, а групе за оба термина су и овога пута формиране веома брзо по отварању пријаве.

Жеља др Роловић је да ову изузетно вредну и квалитетну едукацију учини што доступнијом заинтересованим професионалцима, у то име одриче се свог хонорара, тако да је цена учешћа симболична и омогућава нам да вас угостимо у професионално опремљеном и угодном

амбијенту у центру Београда уз пригодно послужење за полазнике. Посебан попуст добијају чланови Друштва. Ово је била још једна прилика да по веома повољним условима стекнете и продубите знања и практичне вештине уз једног од водећих светских стручњака у овој области. Друштво ће

благовремено објавити наредни позив за пријаву едукација, а наредне обуке ће се одржати у 2027. години.

Детаљније о претходном одржаном обукама проф. Роловић у сарадњи са ДПС можете погледати на наредним страницама:

<https://www.dps.org.rs/2025/09/02/2-19/>

<https://www.youtube.com/watch?v=MtiWAzyGyVs>

<https://www.youtube.com/watch?v=veluQnskhk0>

<https://www.instagram.com/drustvopsihologasrbije/p/DOgt91QDBWI/>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1280521140535212&set=pb.100057320145626.-2207520000&type=3>

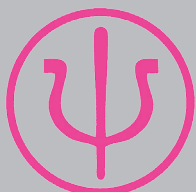
Издавамо неке од утисака учесника:
“Били сте сјајни.”

“Хвала на обради јако битне теме о којој се недовољно разговара. Све похвале за излагача и презентовано знање и искуство.”

“Само додатне речи хвале и наду да ће предавања бити и чешћа.”

“Мислим да је ова обука нешто јединствено и преко потребно на овим просторима, искуство и знање које је са нама поделила др Сања Роловић је јако драгоцене.”

“Све је било у најбољем реду, начин презентовања као и садржај је нешто што нам може користити у раду. Све похвале за организацију!”

ДРУШТВО ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

психолошке новине

Издавач: Друштво психолога Србије
ISSN 2217-9313

Психолошке новине уредило Друштво психолога Србије; Редакција: др Адела Зобеница, Соња Ивковић, Ана Миленковић; Сарадници: Јасна Вељковић и Драгана Косовалић, Јелена Минић, Меира Мрђенов, Саша Стојшић, Вељко Јовановић, Миљана Павићевић, Драгана Брдарић, Ана Окиљевић; Технички уредник и прелом: Вук Милосављевић; Заглавље: Стојан Пешановић; Штампана: ЦПП Београд; Адреса издавача: 11 000 Београд, Бушина 7/3; Секретар Друштва: Марија Вукотић Одоровић; Телефон: + 381 11 3035131; WEB: <http://www.dps.org.rs>; Прилоге слати на psiholoske.novine@dps.org.rs са назнаком ЗА ПСИХОЛОШКЕ НОВИНЕ, Слике: Pixabay

Жиро рачун: 170-755-77; Радно време од 8 до 15 часова. На основу мишљења Секретаријата за информисање Републике Србије бр. 413 01 189 91 1 д 20.02.1991.године, лист је производ из тарифног броја 8, став 1. тачка 1.алинеја 10, за чији се промет плаћа порез по стопи од 3 %.

ЈУБИЛАРНИ 20. ЕВРОПСКИ КОНГРЕС ПСИХОЛОГИЈЕ ОД 7. ДО 10. СЕПТЕМБРА СЛЕДЕЋЕ ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

Јубиларни двадесети Европски конгрес психологије биће одржан у Београду, од 7. до 10. септембра следеће године под називом „Одговори психологије на изазове технологије и хуманости (хуманог друштва)“. Домаћин овог конгреса који се реализује по стандардима и протоколима Европске федерације психолошких асоцијација (ЕФПА) јесте Друштво психолога Србије, а како у разговору за „Психолошке новине“ истиче Снежана Милутиновић, директорка Центра за примењену психологију и председница организационог одбора 20. Европског конгреса психологије у Београду, ова научно-стручна манифестација која окупља више од хиљаду психолога из Европе, биће одржана на Филозофском и Филолошком факултету у Београду, као и у околним универзитетским здањима.

„Припрема Европског конгреса психологије је у пуном јeku, од овог месеца почињу ране пријаве радова, већ од октобра почињу и пријаве регистрације за све учеснике из земље и иностранства, а све информације око конгреса и пријава детаљно се налазе на сајту www.espr2027.eu. У међувремену, ми промовишемо конгрес на великим европским регионалним конференцијама, где су пажњу наших колега посебно привукли тематски блокови Европског конгреса психологије, који нису опредељени по традицији психолошких дисциплина, већ су осмишљени тако да дају одговоре на реалне и практичне проблеме психологије, кроз интеракцију сазнања из различитих области. То су – психолошка наука, историја и концепти у психологији, психологија и социјално окружење, психологија и функционисање човека, развој и образовање човека, психологија и управљање друштвом, психологија у функцији здравља и благостања и подршка развоју психологије. У међувремену, договорене су теме пленарних предавања и имамо велику срећу што су нам се одазвали изузетни научници који истовремено у европским и светским окви-

рима психологије имају велики утицај у психолошкој заједници, али и у ширем друштву. Великом ми је задовољство да најавим да ће један од пленарних предавача бити др Дејан Тодоровић, професор на Филозофском факултету у Београду, који ће говорити о илузијама“, са поносом каже Снежана Милутиновић.

Она додаје да кампања конгреса интензивно траје последњих годину дана и даје велики резултат, а конгрес је привукао пажњу великог броја колега и из света који већ сада контактирају са Друштвом психолога Србије и најављују свој долазак, било у својству учесника, спонзора или волонтера.

„За акредитацију конгреса већ смо послали упите ЗУОВ-у и Комори социјалних радника, као и свим удружењима ЕФПА и 37 чланица ЕФПА, тако да учешћем на овом конгресу колеге могу да прикупе бодове који су им потребни за лиценцирање у њиховој области. Захваљујући сарадњи и подршци, земље из региона које нису чланице ЕФПА имаће свој пријем првог дана конгреса на редовној скупштини Европске федерације психолошких асоцијација, која ће се одржати у Београду“, каже наша саговорница.

Како истиче, овај конгрес биће прилика да се српска психологија представи Европи и свету, не само кроз индивидуалне радове и постигнућа психолога, већ и наше укупне професионалне заједнице. Други циљ јесте да колегама из Европе покажемо да психологија у југоисточној Европи има значајне домете у развоју и функционисању, а трећи је да се повежемо са колегама из света око идеје важности менталног здравља – како у одно-

су на друштвену заједницу, тако и у односу на државно уређење. Једнако је важна и интеграција студената и младих психолога у наш еснаф, јер они треба што пре да постану део професионалне заједнице и сутра дају одговоре на питања која се данас постављају. И коначно, важан циљ јесте повезивање академске и примењене психологије, кроз радове и програм конгреса, али и радионице Еуро-пси платформе, која представља део ЕФПА која дефинише која су знања једном практиканту психологије неопходна у свакој од области у којој ради.

Снежана Милутиновић додаје да је организација овог конгреса веома сложена и финансијски веома захтевна прича која, осим тога што треба да изнедри програм довољно атрактиван психолозима из земље, Европе и света, има задатак и да подржи позицију ЕФПА унутар Европе и у односу на друге велике психолошке асоцијације широм света.

„Сви психолози Србије су на истом „задатку“ када је у питању овај конгрес – да дођу у што већем броју и пронађу један од многобројних начина да постану његов део. Желим да све колеге у нашој земљи имају доживљај да је ово наш заједнички конгрес, да се дешава у нашој земљи и да је ово заиста јединствена прилика да буду део овако изузетног професионалног скупа. Ментално здравље постаје светски значајна и призната тема, а о тој теми ће се баш у Србији дебатовати на највишем стручном нивоу. Убеђена сам да сваки психолог у земљи може да дај свој допринос Европском конгресу психолога који ће бити одржан у Београду“, закључује Снежана Милутиновић.

Катарина Ђорђевић

НУЛТА ТОЛЕРАНЦИЈА НА НАСИЉЕ - ИЗМЕЂУ ЗАШТИТЕ И БЕСПОМОЋНОСТИ

У контексту најављених измена Породичног закона и све интензивнијег инсистирања на концепту "нулте толеранције на насиље", у стручном и јавном простору отварају се важна питања о границама између заштите деце, права на самоодбрану и очувања родитељског ауторитета.

Нулта толеранција на насиље несумњиво представља важан цивилизацијски принцип. Међутим, у пракси се све чешће уочава проблем недовољног разликовања насиља од самоодбране, као и брисања граница између злостављања, дисциплине и васпитања.

Децу је неопходно учити ненасиљу, али исто тако и способности да препознају сопствене границе и заштите себе у ситуацијама угрожености. Психологија и неуронаука одавно описују реакцију „бори се или бежи“ (fight or flight) као природан механизам преживљавања. У том контексту, реакција детета које покушава да се одбрани од напада не може се једноставно изједначити са насилним понашањем.

Како истиче клинички психолог Спомена Милић:

"Ви немате права да лишавате децу инстинкта за самоодбраном, не може се насиље (напад) изједначити са самоодбраном."

У школској пракси често се дешава да дете које је дуже време изложено вршњачком насиљу,

а затим реагује у покушају самозаштите, буде третирано као подједнако одговорно као и насилник. Такав приступ код деце може створити осећај неправде, конфузије и несигурности у погледу сопственог права на заштиту.

Психолог Снежана Репач, која дуго ради у систему социјалне заштите, указује на значај разликовања напада и самоодбране:

"Самоодбрана је нормална, ако професори умеју да разликују, а обично је то тешко. Ми никад нисмо кажњавали оног ко је нападнут ако се брани, чак му се и каже да има право на самоодбрану."

Оваква запажања указују на потребу да се протоколи примењују уз разумевање конкретног контекста и психолошке реалности детета, а не искључиво формално.

С друге стране, у јавном простору све чешће се отвара и питање односа између заштите деце и родитељског ауторитета. Професор Милица Новковић годинама је упозоравала на последице модела тзв "плишаног васпитања", васпитања без јасних граница и одговорности, указујући да деца, поред права и подршке, имају потребу и за структуром, доследношћу и развијањем способности да поднесу фрустрацију.

Слично томе, психолог и психотерапеут Тамара Роксик скреће пажњу на тенденцију да се деца пре свега уче пријављивању проблема, док се мање

ради на развоју унутрашњих механизма самозаштите, самопоуздања и психолошке отпорности.

Наравно, неопходно је јасно нагласити да ниједан облик злостављања, понижавања или занемаривања деце не сме бити релативизован. Међутим, исто тако је важно правити разлику између насиља и васпитног постављања граница, као и између агресије и реакције у самоодбрани.

Управо у контексту нових законских решења која се односе на забрану сваког облика физичког кажњавања и проширивање механизма пријављивања насиља унутар породице, важно је водити стручну и друштвену расправу о томе како очувати равнотежу између заштите детета, очувања породичног ауторитета и развоја личне одговорности код деце.

Уколико се изгуби способност разликовања контекста, постоји ризик да се код деце развију пасивност, страх од реаговања и осећај беспомоћности, уместо здравог осећаја граница и одговорности.

Децу је потребно учити миру, емпатији и ненасиљу, али и храбрости, самопоштовању и способности да се заштите када су угрожена. Јер постоји суштинска разлика између агресије и самоодбране, а разумевање те разлике представља важан задатак и породице и образовног система.

Тамара Брадић,
мастер психолог и психотерапеут

ИНТЕРВЈУ: ДР ДАНИЈЕЛ СИНАНИ, ДЕКАН ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ
И РЕДОВНИ ПРОФЕСОР НА ОДЕЉЕЊУ ЗА ЕТНОЛОГИЈУ И АНТРОПОЛОГИЈУ

ИНДЕКС ПСИХОЛОГИЈЕ НА ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ НАЈТРАЖЕНИЈИ У ЦЕЛОЈ ЗЕМЉИ

Приликом овогодишњег уписа бруцоша на Београдски универзитет суочили смо се са занимљивим демографским парадоксом – иако је садашња генерација свршених средњошколаца за 3.000 малобројнија у односу на претходну, чак 1.000 више њих ушло је у трку за индекс БУ. Резултати уписа говоре да је индекс психологије на Филозофском факултету у Београду најтраженији индекс у целој земљи, а за 116 места на студијском програму Психологија пријавило се 556 кандидата. Истовремено, Београдски универзитет добио је још једну потврду о својој вредности – 1. јуна пласирао се међу 1,9 одсто најбољих светских универзитета, а у новембру 2025. године БУ се сврстао у 18 дисциплина на Шангајској листи – за две више у односу на 2024. годину, док се психологија редовно позиционира између првих 300 и 400 првих департмана у свету. Сви ови подаци говоре да је Универзитет у Београду једна од ретких институција у које јавност и даље има поверења, а наши резултати очигледно показују да је БУ и даље препознат као најбоља високошколска институција у Србији, која је истовремено и најстарија – старија чак и од модерне српске државе, са традицијом која се негује и развија деценијама уназад, као и да сви покушаји власти да на сваки начин обори популарност универзитета очигледно нису успели, каже професор др Данијел Синани, декан Филозофског факултета у Београду и редовни професор на Одељењу за етнологију и антропологију у ексклузивном разговору за „Психолошке новине“.

Наш саговорник, који је један од најзаслужнијих што ће 20. Европски конгрес психолога бити одржан од 7. до 10. септембра 2027. године баш у просторијама Филозофског факултета у Београду, подсећа да Универзитет у Београду има најбоље наставнике и сараднике, али и најинтересантније и најкомплетније програме.

„Наравно да се као декан поносим чињеницом што се наш програм психологије већ деценијама налази не само у врху, већ на првом месту по популарности у Србији. Ове године, више од пет кандидата борило се за једно место, упркос чињеници да постоји озбиљна конкуренција приватних факултета. Верујем да је значајно што се студијски програм психологије налази баш на Филозофском факултету, јер то представља потврду да су студије квалитетне и да није свеједно да ли ће неко студирати на факултету који има традицију од 215 година и на коме се знања и истраживања одвијају деценијама уназад или на неком приватном факултету који је отворен пре пар година. Студенти који се уписују очигледно препознају ове вредности, а Филозофски факултет и Одељење за психологију заједно одражавају тај тренд. Мислим да једно без другог не би ишло тако добро“, наглашава професор др Данијел Синани.

Како тумачите податак да за индекс психологије већ готово пола века влада највеће интересовање бруцоша и каква је перспектива дипломирањих психолога на тржишту рада?

Психологија је лепа наука, наше Одељење за психологију располаже изузетно квалитетним наставним кадром, а након завршетка студија

постоји велика перспектива да се студенти запосле. Са друге стране, адолесценција и период у коме свршени средњошколци уписују студије психологије јесте време када се траже одговори на животна питања које психологија може понудити, па претпостављам да је и то један од разлога због којих је ова наука толико интересантна, али дефинитивно је то доказ велике вредности Одељења за психологију и Филозофског факултета. Никада не одвајам те две целине. Стварно сам убеђен у то да сам Филозофски факултет даје одређену дозу сигурности и ауторитета будућим студентима, јер они знају где ће завршити студије. Драго ми је што се то цени и даље, а мислим да ће се тај тренд наставити и у будућности.

Професори и сарадници Одељења за психологију су приликом прославе Дана факултета добили захвалницу за драгоцену стручну подршку запосленима и студентима у изазовним временима. Истовремено, Тим за подршку образовној заједници у кризним ситуацијама Филозофског факултета добио је на овогодишњем Конгресу психолога Србије награду Друштва психолога Србије „Никола Рот“ због изузетног доприноса афирмацији психолошке науке и струке кроз друштвено одговорно и професионално деловање у одговору на актуелне друштвене теме. Да ли ова признања говоре о значају Одељења за психологију и улоге психолога у друштвеним кризама?

Апсолутно. Ми смо једини факултет у земљи који има Тим за психолошку подршку, он је у више наврата у претходним месецима имао доста посла и мислим да су сјајно радили. Постојала је нека идеја да се такви тимови формирају и на другим факултетима, не знам да ли ће се те идеје развијати или не, али је велика предност имати психологе на свом факултету, јер време у коме живимо доноси бројне изазове и сведоци смо тога да и међу студентима и међу наставним особљем врло често постоји потреба за разговором са неким ко је стручан, па нам и у том смислу тај Тим много значи. Награде које су добили и од Филозофског факултета и од струковног удружења сведоче о томе да је њихов рад препознат и вреднован.

На свечаној академији поводом 215 рођендана Филозофског факултета истакли сте да Београдском универзитету предвиђате светлу будућност, али и нагласили да универзитет сада пролази кроз један од најтежих периода у свом дугом постојању. Подсетили сте и да студенти Филозофског факултета добијају ренесансно образовање и да ће доћи време када ће се знање и образовање веома ценити. На чему базирате свој оптимизам ако готово свакодневно сведочимо кршењу аутономије универзитета?

Тај оптимизам базиран је на неколико ствари. Прва је да је универзитет, уз све притиске које трпи већ годинама уназад, успео да опстане, односно постигне боље успехе него претходних година, што важи и за наш факултет. Прошле године Филозофски факултет није добио квоте за упис све до септембра, али смо и поред тога имали релативно добар одзив студената – иако та деца нису знала да ли ће бити на буџету или не,

без обзира да ли су то заслужили или нису. Када у таквој ситуацији имате велики број студената, а њих је ове године чак за 30 одсто више, онда је то једна од ствари која буди оптимизам. Друга ствар је чињеница да ниједан систем не може да функционише без знања. Рушење настрешнице, падање плафона по школама и сурвавање аутопута сведочи да је незнање толико ушло у све поре друштва да систем више неће моћи да функциониса. Када дођете до тога да вас лече неуки лекари са купљеним или лошим дипломама, да се руше зграде и да је потребан нови асфалт после два месеца, када престану да функционишу цивилизацијске тековине које смо градили стотинама година, систем ће се урушити сам од себе. Али ја се надам да нећемо чекати тај тренутак и да ће се власт променити и пре него што дођемо до те крајње тачке пуцања.

Ви се од 2021. године налазите на месту декана Филозофског факултета у Београду, а те године обележене су пандемијом короне, првим масовним школским убиством, падом настрешнице, истрајком факултета и универзитета у целој земљи и бројним студентским и грађанским протестима. Крајем марта догодила се велика трагедија на Филозофском факултету, која је злоупотребљена на најгори могући начин и била повод за кршење аутономије факултета и ректората. Колико је изазовно било на месту декана свих ових година и који од ових догађаја је Вама лично био најтежи, као човеку и као првом међу једнакима?

Наравно да је то трагедија која се десила на факултету, у којој је изгубљен један млад живот. То би било најтеже искуство, чак и да није дошло до политичке злоупотребе тог догађаја. Иако ми на Филозофском факултету покушавамо и у доброј мери успевамо да се понашамо као слојан колектив, ово је за нас био велики ударац. Све што се десило након тога није променило наше мишљење о држави и њеним институцијама, јер ми такве илузије одавно немамо, али нас је заправо подстакло да размишљамо постоји ли имало човечности у целокупном управљању друштвом, јер сматрамо да је злоупотреба такве трагедије нешто незамисливо у нормалном и цивилизованом друштву. Све што се након тога дешавало подсећало је на ситуацију у којој немате осећај да долазите на посао, већ да идете у рат. Ми смо из дана у дан имали по неколико инспекција у исто време, у једном моменту их је било седам у истом дану, али нажалост ниједна од њих није била повезана са случајем који се десио. Иако ми већ дуги низ година покушавамо да решимо проблеме које нам држава ствара и носимо се са лошом политиком образовања и неулагањем у високошколске установе, тај догађај био је посебно тежак, јер је због различитих инспекција и различитих напада са свих страна било тешко да радимо било шта осим тога. Све што је било везано за трагичан случај студенткиње, а има везе са истрагом, трајало је свега пар дана – све остало било је усмерено на истрагу која би потенцијално могла да открије нешто о студенском покрету или о раду управе који би могао да буде описан као погрешан и незадовољавајући. Ниједна инспекција није дошла до тог закључка, а чињеница

да је након толико времена извучен тај „податак“ о звучном топу говори о томе да никаквог материјала на факултету нису могли да нађу и да га искористе у оне сврхе које су биле планиране.

Паралелно са бурним друштвеним дешавањима, на Филозофском факултету одвијала се интензивна научно-истраживачка активност – факултет је био један од носиоца пројекта Cov2soul о утицају пандемије на ментално здравље нације, а само током 2024. године на

факултету су реализована 23 пројекта Фонда за науку, више од 15 међународних научно-истраживачких пројеката, док се 12 истраживача са Филозофског факултета нашло на листи извршности Министарства науке. Значај факултета и Одељења за психологију препознале су и бројне друштвено одговорне компаније, па се са „Хемофармом“ реализују бројни пројекти усмерени ка промовисању значаја менталног здравља – од 2019. реализује се пројекат „На кафи са психологом“, који је наставаљен сарадњом на кампањи

за борбу против депресије „Несаломиви“. У којој мери ови подаци потврђују значај Филозофског факултета у друштву?

Одељење за психологију постиже фантастичне резултате и оно што треба истаћи јесте да је Филозофски факултет, па самим тим и Одељење, једна од највећих научно-истраживачких организација у Србији. Од свих факултета, ми имамо највише истраживача, а психологија је наука која нуди толико могућности и толико тема које су актуелне и још увек неистражене, тако да сви ти пројекти показују колико могућности стоји пред нама. Сарадња са „Хемофармом“ јесте велико признање, јер ми нисмо факултет попут Машинског или Електротехничког да можемо да сарађујемо са привредом и не можемо да нудимо ниједан конкретан производ, али зато можемо да нудимо знања која могу да помогну како појединцу тако и друштвеној заједници. Ја се надам да ће више компанија препознати ту могућност у будућности, нарочито имајући у виду чињеницу да се наши свршени студенти психологије веома лако запошљавају у великим корпорацијама и привредним системима, јер су неопходни за људске ресурсе, а то су најзначајнији ресурси на свету.

Филозофски факултет биће домаћин јубиларног 20. Европског конгреса психологије у септембру следеће године, што ће бити прилика да се психолози из целе Европе упознају са најстаријим факултетом у земљи и стањем у српској психолошкој науци и струци. С обзиром да сте један од најзаслужнијих што ће конгрес бити организован у простору Филозофског факултета и што ће између 2.000 и 3.000 психолога доћи у здање најстаријег факултета у земљи, у чему Ви препознајете значај овог догађаја?

Кроз своју досадашњу сарадњу са Одељењем за психологију подржавао сам сваку активност која води ка добробити за Одељење и факултет и мислим да је то начин на који однос између декана и једног одељења треба да функционише. Ми смо заправо универзитет у малом, имамо десет студијских група које су факултети у малом, а мени је увек и част и задовољство када је одређено одељење активно и препознато као довољно значајно да може да привуче толики број научника из целог света, пре свега у Београд, а потом на наш факултет. Сама чињеница да имате између 2.000 и 3.000 врхунских научника из једне области, у једном тренутку и у једном граду, јесте нешто чиме може да се похвали било која земља на свету, па је мало рећи да сам више него поносан што се тако нешто дешава на Филозофском факултету у Београду. Такав догађај био би на понос свакој земљи на свету, због чега не само да желим и хоћу да помогнем, већ ми је и велика част и задовољство да учествујем у свему томе и пружим сваку подршку.

Као професор који већ деценијама предаје предмете из етнологије и антропологије студентима Филозофског факултета, како видите нове генерације које долазе?

Сматрам да су новије генерације доста отвореније за промене и да им је важан лични успех – што не сматрам лошим, већ мислим да је то нешто због чега су спремнији да се мењају и прилагођавају. Веома често осећам генерацијски јаз када разговарам са студентима, јер садашњи академци размишљају на много практичнији начин од претходних генерација, траже решење проблема и правац у коме ће се ићи. То су неке од најпозитивнијих карактеристика садашњих студената.

Катарина Ђорђевић

ИЗВЕШТАЈ ОРГАНИЗАЦИОНОГ ОДБОРА 74. КОНГРЕСА ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

74. Конгрес психолога Србије „У потрази за новим обрасцима: између друштвених и дигиталних (р)еволуција“ (у даљем тексту Конгрес) одржан је у хотелу „Црни врх“ на Дивчибарама у периоду 28-31. маја године у организацији Друштва психолога Србије (у даљем тексту ДПС). По одлуци Извршног одбора ДПС-а од средине октобра 2025. године организација Конгреса је поверена Организационом одбору у саставу:

- председница: Радојка Шолак,
- чланови: Милина Петровић Милошевић, Немања Шајиновић, Драгана Митрић-Ахимовић, Јована Трбојевић Јоцић, Александар Стевановић,
- секретарка: Татјана Глигорић.

У реализацији Конгреса ангажовани су и волонтерке – студенткиње психологије у саставу: Леонора Ристић, Ленка Ашлер, Александра Мујагић, Марија Трпески, Софија Радосављевић и Ања Сандић. Волонтерке су имале задужења везана за техничку подршку и друге организационе послове у реализацији Конгреса.

Смештај учесника и простор за реализацију програма

Смештај учесника конгреса је регулисан преко хотела „Црни врх“ на Дивчимарама на бази полупансиона. Све активности везане за реализацију програма одржане су у конгресним салама хотела. На располагању су нам биле три конференцијске сале, лоби, холови и кафе ресторан. Програм конгреса одвијао се паралелно у све три сале, по унапред утврђеној сатници. Све сале су биле комплетно опремљене потребном техником (рачунари, пројектори, платна, озвучење) и имале су капацитет места да се удобно може сместити довољан број учесника који су пратили програм.

Смештај учесника конгреса је организован на рецепцији хотела. Број учесника који се је регистровао био је 283. На улазу у хотел, у лобију, био је смештен видно обележен сто организатора, где су учесници добијали котизациони материјал и све неопходне информације о реализацији програма и другим организованим ванконгресним активностима. Ове године је у петак пре подне била организована продаја штампаних издања Центра за примењену психологију.

Првог дана Конгреса свечано отварање је одржано у конгресној сали, након чега је приређен коктел у холу хотела у приземљу. ДПС је и ове године омогућио боравак за своје госте и повлашћене чланове одбора ДПС-а, према одлуци Извршног одбора.

Превоз

Ове године није било организованог превоза већ су учесници Конгреса у личном аранжману долазили на Дивчибаре. За транспорт котизационог материјала, других материјала потребних за реализацију Конгреса и потребне техничке опреме је организован комби превоз. Један део материјала је послат поштом, а део технике је донела секретарка ДПС-а.

Котизациони материјал

Основни котизациони материјал садржао је: платнену кесу, блок, оловку и идентификациону картицу. Припремљен је и израђен комплетан конгресни материјал: плакати за обележавање простора обезбеђених за реализацију садржаја конгреса, плакати за обележавање сала, штампани програм у папирној форми, сертификати за учешће на конгресу и сертификати за реализаторе сесија.

Спонзори и донатори скупа

Овогодишњи конгрес суфинансирао је Министарство науке, технолошког развоја и иновација у износу од 500.000,00 РСД. Центар за примењену психологију је обезбедио књиге за награђене психологе, а имали смо и донацију унука Живорада-Жиже Васића у износу од 60.000,00 РСД. Винарија Веркат обезбедила је коктел добродошлице и поклон пакете за учеснике програма намењеног представницима из корпорација, а Coca-Cola HBC је обезбедила воду и сокове.

Маркетинг

У „Психолошким новинама“ су објављиване информације везане за најаву, пријаву радова и за организацију конгреса. Сајт ДПС-а је садржао све релевантне информације, тако да је колегама и на овај начин омогућен увид у припрему и програм конгреса. Путем електронске поште су информисани сви психолози из базе података ДПС-а, али и друштва из региона с којима смо успоставили сарадњу. На Фејсбук, Инстаграм и Линкедин страницама конгреса и ДПС-а сукопесивно су постављани садржаји везани за реализацију Конгреса. Конгрес је медијски праћен од стране Радио-телевизије Војводине, али и портала попут Дневник, Мој Нови Сад, 021.рс, и сл.

Техничка средства

За реализацију програма односно излагања учесника обезбеђена је техника за праћење извођења мултимедијалних презентација од стране хотела у коме смо били смештени. У свакој сали су били обезбеђени технички услови за несметано функционисање програма. Волонтери су имали задатак да брину о техници, пуштају презентације, прате опремљеност сала, бележе догађаје и прате евалуацију сесија.

Информативно рекламни материјал

У циљу што боље организације и информисања урађени су плакати са обележјима конгреса. Свака сала је била адекватно обележена (банер, плакат, програм). У холу хотела учесници су могли правовремено да се информишу о свим садржајима везаним за конгрес и другим ванконгресним активностима.

Награде:

Израђене су:

- Плакета за добитника награде за животно дело;
- Плакета за добитника награде „Константин Момировић“
- Плакета за добитника захвалнице друштва из земаља Западног Балкана
- Повеља за добитника награде „Живорад Жижа Васић“
- Повеље за добитнике друштвеног признања „Љубомир Љуба Стојић“
- Повеље за добитнице награде „Јосип Бергер“
- Повеље за добитника награде „Никола Рот“

Добре стране Конгреса 2026

У веома кратком року успешно су реализоване све припреме за Конгрес. Треба посебно истаћи одличну сарадњу Програмског и Организационог одбора, која је била изузетно важна током свих фаза организације и реализације догађаја. Једна од значајних предности овогодишњег конгреса јесте то што су све активности биле централизоване у оквиру конгресног центра. Учесници су на једном месту имали све неопходне садржаје – од сала за преда-

вања, преко простора за постере, до кафе ресторана. Ово је значајно допринело неформалном повезивању, размени искустава и осталим социјалним активностима које су важан део конгресног искуства.

Отварање Конгреса је било изузетно посећено, свим данима конгреса присуствовало је више од 280 психолога из земље и региона, што сведочи о великом интересовању стручне јавности. Ове године организована је Свечана вечера у ресторану, која је била веома добро посећена и допринела је пријатној и колегијалној атмосфери Конгреса. Чланови Организационог и Програмског одбора, заједно са волонтерима, одговорили су на све изазове и успешно подржали реализацију овогодишњег конгреса. Поједине секције су се активније укључиле у реализацију Конгреса и заиста обогатиле садржај и посећеност у областима свог деловања.

Изазови у припреми и организацији Конгреса 2026

Иако је Конгрес био веома успешно реализован, током припрема и саме реализације појавили су се одређени изазови који могу послужити као смернице за унапређење будућих конгреса. Иако смо се трудили да користимо што мање штампаног материјала и све имамо у дигиталним форматима, учесницима је недостајало цео издање програма. Појавиле су се појединачне недоумице код учесника у вези са програмом, локацијама сесија и приступом евалуационим упитницима. Иако је QR код представљао добро решење, део учесника није био довољно информисан о начину његовог коришћења. Због тога је потребно размислити о укључивању већег броја волонтера који би били задужени за пружање основних информација, усмеравање учесника и техничку подршку на самом догађају. Ове године смо премашили број учесника у односу на капацитете хотела, што је представљало додатан изазов с обзиром на жељу учесника конгреса који нису успели да резервишу смештај у хотелу да буду укључени у све активности које хотел нуди на начин на који су укључени гости хотела.

Препоруке за будуће конгресе:

Ранија финализација програма конгреса – од програма зависи одлука колега да дођу на конгрес и у ком временском периоду.

Дизајн конгреса да буде готов до децембра – како би се на време кренуло са најавом конгреса и другим маркетиншким активностима.

Интензивирати маркетиншке активности – повећати видљивост конгреса кроз савремене ИТ алате и друштвене мреже, са јасним и правовременим информацијама за потенцијалне учеснике.

Посветити више пажње медијском представљању – иако је интересовање медија највеће у месецу одржавања скупа, потребно је правовремено иницирати сарадњу са медијима.

Обогатити ванконгресне садржаје – дружења, културни и рекреативни програми доприносе повезивању учесника и укупном утиску о конгресу.

Обогатити котизационе торбе – нпр. беџеве, стикере за лаптоп и сл. и вратити цео програм.

Унапређење евалуације – размислити о начину унапређења евалуације Конгреса како би што више учесника одговорило на исту.

Фокус на донаторство и спонзорство – осмислити спонзорске пакете.

*Радојка Шолак
председница Организационог одбора
2026. године*

ИЗВЕШТАЈ ПРОГРАМСКОГ ОДБОРА О ОДРЖАНОМ 74. КОНГРЕСУ ПСИХОЛОГА СРБИЈЕ

Конгрес психолога Србије одржан је у хотелу „Црни врх“ на Дивчибарама од 28. до 31. маја, а конгресу је укупно присуствовало 284 особа. Регистрација је протекла без већих организационих проблема, што је омогућило неметано одвијање програма. Хотел „Црни врх“ је пружио квалитетну логистичку подршку, омогућавајући истовремено одржавање програма у три сале (Сала 1, Сала 2, Сала 3), и додатним просторима (тераса, хол). Техничка подршка је била на високом нивоу, уз повремене проблеме са озвучењем, који су адекватно превазиђени.

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ

За овогодишњи конгрес пристигло је 69 пријава радова у различитим категоријама, а прихваћених након процеса рецензије било је 55. Коначни програм обухватао је шест тематских сесија са укупно 37 саопштења, један симпозијум са 5 саопштења, осам округлих столова са укупно 43 учесника, две трибине са 5 учесника, постер сесију са 9 постера, једно предавање, четири пленарна предавања, четири радионице и једну промоцију књиге. Укупан број радова на Конгресу 2026. прати динамику претходних година.

ТЕМАТСКИ ФОКУС

Фокус скупа био је на различитим областима деловања психолога, са циљем размене знања и искустава. Посебна пажња посвећена је разумевању изазова које доносе дигиталне и друштвене трансформације, као и критичком сагледавању промена код појединаца и у друштву у условима убрзаних технолошких и социјалних промена.

Циљеви скупа били су и допринос развоју нових професионалних приступа и интервенција у различитим областима примене психологије, прегиспитивање постојећих и обликовање нових образаца мишљења, понашања и професионалне праксе, као и отварање дијалога о новим психолошким перспективама које настају на пресеку дигиталних и друштвених (ре)волуција. Посебан нагласак стављен је на подстицање примене ових сазнања у теорији и пракси.

ПОСЕЋЕНОСТ САДРЖАЈА

Садржаји на конгресу су били посећени у изразитој мери. Сва пленарна предавања су била посећена и број учесника је био преко 100. Осим пленарних предавања, међу посећеним садржајима издвојио се округли сто „Психотерапија у Србији: регулација, професионалне границе и место у психолошкој делатности“ и трибина „Питај Чеду: шта добијамо, а шта губимо у ери АИ трансформација“. Најпосећенија сесија је била: *(Мрачне) црте личности и идеолошке оријентације*. Интересантно је да су чак и последње сесије у програму, које су се одржавале у недељу пре подне када је велики број учесника већ отишао са Конгреса, имале добру посећеност, односно да је на тим сесијама било преко 40 учесника.

ОЦЕНЕ УЧЕСНИКА

Учесници су евалуирали Конгрес у целини, као и засебне догађаје. У овом извештају навешћемо само оцене добијене на основу евалуације целокупног Конгреса ($N = 93$), због малог броја одговора на евалуацијама појединачних догађаја. Највећи

број учесника који су попунили упитник је узроста између 30 и 45 година (41,9%) и запослени су (79,6%). 43% људи који су попунили упитник је посетило Конгрес до 5 пута. 19,4% је оних који су први пут посетили Конгрес.

Учесници су на скали од 1 до 5 оценили различите аспекте Конгреса. У наставку следи рангирање различитих аспеката Конгреса у просеку (од највише до најниже процењеног):

избор места одржавања – 4,69
актуелност тема – 4,53
организација скупа – 4,45
заступљеност различитих форми рада – 4,40
процес рецензирања – 4,39
комуникација са учесницима – 4,34
информисање учесника – 4,32
заступљеност различитих тема – 4,30
програм конгреса – 4,20

Приказане просечне оцене указују на висок ниво задовољства учесника различитим аспектима организације и програма Конгреса.

Области за побољшање и препоруке за будуће Конгресе

Препоруке на основу анализе одговора учесника:

Организационе препоруке

Ранија доступност програма
Радити на већој укључености студената и младих колега
Обавестити учеснике Конгреса путем мејла о доступности програма

Информативни лист за учеснике који укључује информације о: превозу, смештају, активностима на месту одржавања и у околини

Дуже трајање округлих столова

Обезбедити присуство свечаној вечери свима који су заинтересовани (већи капацитет; доплата одмах уз котизацију)

Употреба ћириличног писма на уверењима

Програмске препоруке

Више учешћа професора са факултета

Више учешћа колега из региона

Нагласак на психотерапијским темама

Положај жена у психолошкој делатности

Учешће колега из Србије који раде на страним универзитетима

Садржаји и активности о психолошким тестовима

Учешће практичара из здравствених и институција социјалне заштите

Сесија са учешћем младих доктора наука који представљају своје тезе

Препоруке Програмског одбора:

У организацији и вођењу овог Конгреса помогло је искуство колегиница које су биле део Програмског одбора прошлог конгреса. Како би се ова позитивна пракса наставила, било би добро да актуелни програмски одбор буде у комуникацији са претходним, као и да имају увид у завршни извештај.

Успостављена је добра сарадња и стална комуникација са председником организационог одбора Радојком Шолак. Она је присуствовала састанцима Програмског одбора, заједно смо делили и разматрали недоумице и заједнички решавали изазове.

Сматрамо да је потребно и у наредним конгресима обезбедити овај вид сарадње.

Када је објављена финална верзија програма, послата је ЗУОВ-у и Комори социјалне заштите - како би учесници добили потребне сертификате. Препорука је да се програм не мења због потреба и жеља појединих учесника.

Ове године је лауреткиња награде „Борислав Стевановић“ за најбољу књигу имала прилику да организује краће предавање које адекватно представља садржај књиге. Предавање је било успешно, па је предлог да се пракса уведе и у следећим конгресима, односно да године када се не уручује награда, награђени из претходне године одржи кратко, неформално предавање.

Када је у питању област психологије рада и организације, на Конгресу је представљен и започео са радом програм „Лидери менталног здравља“, који има циљ да у оквиру Друштва психолога Србије и Секције за пословну психологију окупља *HR* стручњаке који раде у компанијама и институцијама које негују праксу добробити запослених, те желе да унапреде процесе који доприносе свеукупно њиховом здрављу. Идеја је да се организују догађаји и окупљања у којима ће се размењивати добре праксе и искуства, где ће ДПС пружати и подршку у ангажовању стручњака-психолога који се баве психолошком делатношћу у некој другој релевантној области рада, а који ће бити представљени на будућим конгресима.

Посебно леп утисак оставио је велики број студената у публици који похађају различите факултете и универзитете. Добро би било размислити о томе како да се ова мотивација студената одржи. Предлог је организовање сесија где се представљају мастер и докторски радови или студенти представљају своје идеје за мастер и докторске радове како би добили повратну информацију старијих колега. Такође, може се организовати панел старијих колега који ће бити задужени за давање повратних информација. Било би потребно укључити и професоре са факултета како би додатно охрабрили студенте да се укључе у рад Конгреса, представљајући своје радове.

Пленарно предавање о неповољним репродуктивним догађајима јесте изазвало велику пажњу. Током дискусије издвојила се и потреба да психолошки аспекти усвојења буду једна од садржаја следећег конгреса, можда у виду округлог стола.

С обзиром на то да смо се суочили са непојављивањем свих излагача у оквиру једне сесије усмених саопштења, а сличне ситуације су биле и на претходним Конгресима, предлагемо да се у оквиру Правилника унесу измене које ће обезбедити да у контексту оваквих ситуација Програмски одбор има слободу да резиме радова учесника који не најаве одсуство не уврсти у Књигу резимеа. Уколико учесници планирају да не дођу или су спречени, потребно је да јаве организаторима најкасније 15 дана пре почетка конгреса. У супротном, њихови радови не треба да буду део књиге резимеа.

У односу на мали број попуњених евалуација (мање од 50 одсто учесника), као и мали број евалуација појединачних догађаја, предлагемо друшћу организацију попуњавања евалуација - у оквиру сваке сесије/догађаја на видљивом месту у великом формату истакнути *QR* код који се односи на догађај, као и да се након конгреса учесницима

шаље подсећање да попуне евалуациони упитник. Мали број евалуација представља изазов присутан и на ранијим конгресима.

ЗАКЉУЧАК

Тема овогодишњег Конгреса „У потрази за новим обрасцима: између дигиталних и друштвених (р)еволуција“ подстакла је низ промишљених и ангажованих расправа о положају и улози психолога у савременом друштву. Психолози запослени у образовању су дискутовали и износили дилеме у вези адекватне имплементације вештачке интелигенције у школском контексту, као и проблемима са којима се сусрећу у свакодневnoj пракси. Такође, постављала су се питања и покретале дискусије у погледу регулације психотерапијског рада у онлајн простору. Препознат је значај развоја вештачке интелигенције, али су препознати и бројни ризици и отворена питања у вези са адекватном применом.

Разматрано је место и улога психолошке струке у области људских ресурса, њени потенцијали и ограничења, као и изазови које доносе сталне

промене на тржишту рада, посебно услед развоја вештачке интелигенције. На трибини „Питај Чеду: Шта добијамо, а шта губимо у ери АИ трансформација?“ Маја Нинковић Шапера говорила је о трендовима, предностима и ризицима примене вештачке интелигенције у ХР процесима. На симпозијуму је посебна пажња посвећена усамљености на послу и њеној повезаности са психолошким потребама, особинама личности, моделима рада, коришћењем АИ алата и одрживошћу професионалне каријере.

Избор тема пленарних предавања је привукао пажњу учесника. Предавачи су говорили о научно-утемељеним, али и друштвено релевантним темама. Теме су биле разноврсне од разумевања језика и разлике између програмског и људског језика, раног развоја, неповољних репродуктивних догађаја, перцепције психолога. Како би се постигла разноврсност тема, предавачи су били из различитих области и са различитих факултета.

Посебна пажња посвећена је психотерапији као психолошкој делатности. Чак три округла стола су се директно или индиректно бавила овом темом.

У оквиру једног округлог стола учесници су били представници Удружења психолога из региона где се говорило о значају оснивања психолошке коморе и усвајања новог Закона о психолошкој делатности. На том округлом столу представници из региона су нагласили значај заштите психотерапије као психолошке делатности.

Задовољство учесника и велика посећеност показује да је настојање Програмског одбора да буду заступљене различите теме и области дало резултате и представљају праксу са којом треба наставити.

У целини, овогодишњи Конгрес је потврдио значај стручног окупљања у временима интензивних друштвених промена, као и потребу за континуираном разменом искустава и изазова са којима се психолози данас суочавају.

*Датум: 24. 6. 2026. године
Програмски одбор 74. Конгреса
психолога Србије*

*Душана Шакан, Марина Виденовић,
Катарина Мићић, Јелена Достанић, Милица
Лазућ, Дарко Хинић, Ивана Педовић, Војана
Обрадовић, Михајло Илић*

У СПОМЕН ЈЕЛЕНА МОРАЧА (1946–2026)

Средином јула, отишла је са овог света психолог Јелена Јеца Морача.

Јеца је започела свој радни век као индустријски психолог, а онда ју је средином седамдесетих година професор Предраг Браца Огњеновић позвао у Лабораторију за експерименталну психологију Филозофског факултета у Београду коју је тада оснивао. Остатак свог радног века Јеца је провела у Лабораторији и на Факултету. Навести само прозаичан формални назив њеног радног места, лаборант, било би у једнакој мери недовољно и неправедно. Врло брзо, Јеца је постала једна од свега неколико особа које су у потпуности упознале занат прављења експеримената, од нацрта, преко припреме помоћу тада пристиглих рачунара, до потоње обраде резултата. У томе нам је свима нештедимице помагала и подучавала нас са великим стрпљењем, иако је сама, на жалост и на штету, рано одустала од научне каријере у којој би сигурно била врло успешна, судећи по њеним радовима. Поред тога, обављала је низ других академских и неакадемских послова без којих једна научна и наставна установа не може да опстане, била везивно ткиво и добри дух Лабораторије, а чак је стизала да по потреби буде и мајстор који је поправљао све што се дало поправити, па и медицинска сестра која би измерила притисак сваком ко јој се обратио. За генерације студената психологије, први лични контакт са факултетом био је контакт управо са Јецом. Младе колеге су у њој имали брижног и посвећеног водича у почетним данима и месецима својих студија, особу од које су увек могле да добију подршку, охрабрење, па и благи прекор када би устребало, наравно, за њихово добро.

Посебно поглавље у њеној каријери и животу представљао је рад у организацији „Здраво да сте“ која је основана у тешка времена деведесетих са племенитом сврхом да помогне онима који су били погођени ратовима и распадом државе. Том послу Јеца се двадесетак година давала без остатка, а када бисмо је опоменули да њено начето здравље због тога трпи, одговарала је да она помажући људима који су изгубили све добија многоструко више него што да. Одмарала

се једино у свом Херцег Новом, на својој барци и на мору које је као омладински шампион у једриличарству одлично познавала.

Јецина личност била је редак spoj драгоценних особина које се тешко сустикну у једном човеку. У њеном крхком телу срили су се бритка интелигенција са чврстим личним карактером и етосом који ју је целог живота водио не увек лаким путевима, на који је, као и на своје претке,

била поносна. У исто време, Јеци је надасве красила топла, људска душа и спремност да се да и посвети другима до граница самопрегора. Она остаје са нама, са осмехом и вечитом цигаретом у углу уста, смотаном често од најљуће херцеговачке шкије, увек спремна да нас понуди кафом, седне са нама да нас саслуша, разуме и олакша нам наше измишљене и стварне проблеме.

Дејан Лаловић